

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	8	Kor
Félévre	—	—	—	—	—	4	.
Negyedévre	—	—	—	—	—	2	.

— Hirdetések díjazás szerint.

Fel a munkára!

Fölebredtünk mégis szunyadó álmunkból. Fölebresztett a szervezett ellenség, hogy tette késztesse. Évtizedeken át folytatta aknamunkáját, szervezkedett az egyház kül- és belellensége. És mi, az igazság örei, nem mondjuk, hogy aludtunk, de szenderegünk. E szenderegés alatt elfoglalták védbástyáinkat, legszebb védő és támadó pozícióinkat, a küzdő terezen ők vezettek, míg mi rejteünkben tétlenül néztük a dúló pusztulást, melyet seregünkben előidézt a jól szervezett ellenség. Mézes-mázos szavakkal, a sajtó terrorizmusával, a szó hatalmával megméltelyezte katonáink lelkét, hogy annál inkább hatoljon be az igazság rejtekebe és pusztítsa ki a kath. lelkek öntudatát és önértékét. Befurakodott családba, iskolába, egyháza a méreg, a pusztító dögvész és már-már pusztulást hirdető és győzedelmeskedett felettünk.

E küzdelemben szólalt meg a tettek katholicizmusának harsonája: tette föl!

Egy csapásra föltámadt a „holt sereg”, az alvó katholicizmus. Az öntuda-

tos keresztény hívek lerázták a nemtörődömség porát, megfürösztve önmagát az igazság üdítő vizében, a Budapesten kibontott „népszövetség zászlaja alá” gyűlve kimondta a nagy szót „tette föl!”

Nem beszélni és lelkesülni akar, hanem tenni.

Tenni sokat és nagyot.

Igen, ezt akarja a tette kész népszövetség.

Ezt akarja Erdély tette kész főpásztora.

Ezt akarta és akarja az a lelkes kis csapat, mely január 28-an Gyulafehérvárt értekezletre gyűlt.

Ezt akarja az erdélyi egyházmegye minden lelkes papja és hívője, tette készíteni önmagát, mindenkit.

És vajon lesz-e sikere mind annak, a mit a népszövetség célba vett? Ez rajtunk mulik. Rajtunk, kit a nép vezérévé tett az egyház. Rajtunk papokon, tanítókon és az intelligensebb elemek mulik az eredmény, a népszövetségi zászló hatalmas lengése.

Ha tétlenül, a bonum pacis elvet tartva továbbra is szem előtt, nézzük a moz-

galmat, úgy gyáva hátrálás, vesztett csata lesz osztályrészünk.

Ha madártávlatból nézzük a mozgalmat és kritizálással szemléljük csak a lelkes munkálkodást, akkor biz a gyalázat vár reánk, lelki és anyagi veszteség.

Ha azonban igazi lelkesedéssel fogjuk kezünkbe a harci jelvényt, akaratunkat, öntudatunkat és az igazság tudatát, akkor győzni fogunk és győzedelmünk nagy és dicső lesz.

Tette föl testvérek! febr. 9-én tartunk előértekezleteket, gyűléseket a népszövetség érdekében. Legyen ez az első lépés a tette. Ép most olvasom, hogy vasárnap Kalocsán három helyen lesz népszövetségi gyűlés: A kath. körben, a Munkás egyesületben és az Ifjusági egyesületben. Ez olyan mozgalom, melytől elmaradni szégyen.

M.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegyénk érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

TÁRCA.

A gyermekek házi neveléséről.

Irta: **Bálint György.**

(Vége.)

2. Második szükséglet, hogy a szülő szoktassa gyermekét munkásságra. Munkásság az élet sója, mely a romlástól megóvja, írja Arany János. Arcádnak véres veritékével eszed kenyeredet, míg visszatérsz a földbe, hirdeti a szentírás. És aki nem dolgozik, ne is egyék, tanítja Szt. Pál apostol. De nem is kell tekintélyre hivatkoznom. Maga az élet kiáltja: „Ember dolgozzál, ha élni akarsz!” Látjuk is a történetet a megelhetés után. Látjuk az óriási küzdelmet a munka világában, mely már-már válsággal fenyeget s itt az idő belátnunk, hogy a tunyának, a henyének ütt az utolsó óra. Am a gyermek mind ebből semmit se lát, se hall. Ő mindent készen kap, csak a száját kell kinyitnia, mint a madárfókának a fészeken. S mi lesz majd belőle, ha az anyamadar otthagyja a fészket? Éhen vesz, vagy becselenné lesz s az élet szennyes árja összecsap fölötte. Tehát a szülőnek mun-

kásságra kell szoktatnia gyermekét, már a zsenge korban. Kezdetben könnyű munkára, mely hozzá való. Elég, ha vizet tölt apja poharába, ha gyertyát gyújt, ha az elmondott mesét próbálja után mondani, ha megtanul egy szép kis verset. És így tovább. Csakhogy dolgozzék valamit.

Itt azonban egy sajátságos balhiedelemmel állunk szemben. Némely szülő, különösen jobb módú, foglalkoztatja gyermekét, de úgy, hogy nincs köszönet benne. Oda állít lánykáját mellé egy kisasszonyt, aki hímezni tanítsa, egy másikat, aki énekelni, harmadikat, aki festeni, mást, aki hegedülni, zongorázni, táncolni oktassa. Azután taníttatja nyelvekre, franciára, esetleg angolra s nagyra van vele, hogy most az ő gyermeke valóban művelt hölgy lesz. Tévedés, felette nagy tévedés! Ez a nagy hajszja felemészti a gyermek munkaerjét s a végén nem lesz se festő, se hegedűművész, se franciául nem fog tudni, legfőlegb egy-két szakmódra betanult szótamot, ha elsajátít. Ez még nem volna baj. De baj az, hogy nem tudja, melyik végét kell megfogni a főzőkanálnak, nem tudja megkülönböztetni a szappantartót a kávécsészétől. Így fel nő könnyelműen, dolog nélkül, következésképp minden erkölcsi tartalom nélkül. Mert ne feledjük, hogy a munka nemisít!

Igy van ez a fiú gyermekkel is. Kis korban semmi foglalkozásra nem szoktatják, ami munka nevet érdemelne. Így, ha iskolába kerül, a könyv neki végtelen nehéz teher. S látjuk, hogy tanulók nagy része csakugyan nem is nyitja fel a könyvet s ha felnyitja is, csupán beleszagol, de tovább nem megy. Így tehát átvergődik az iskolán folytonos intés, rövás, bukás kínjai között, de aztán Isten legyen irgalmas annak a szellemi munkának, melyet rábízunk az életben!

No, de nem minden szülő adja iskolába gyermekét. Megengedem, de valamire csak szánta, vagy iparra, vagy kereskedésre, vagy gazdálkodásra. S hát az ilyet nem kell munkára szoktatni? Sőt épen az ilyet kell első sorban. De legyen a gyermekből töképenes, vagy bármilyen előkelő méltóság, munka nélkül nem élhet, vagy ha él, nincs az életének semmi, de semmi erkölcsi értéke. Minő egyszerű jelenet volt az, midőn Lincoln Ábrahámnak, ki szabómesterségből emelkedett az Egyesült Államok élere, valaki szemére veté a szenátusban, hogy hallgasson ön, hiszen valamikor szabó volt! Igen, mondá a nagy férfiú, de remelem, jó nadrágokat csináltam! Ilyen a hangja a tisztességes munkának.

Am a munkára való szoktatásnak sok a ka-

Alapítványok és másnemű tőkék kezelése.

Aki tüzzel játszik, könnyen megégeti magát, mondja a magyar közmondás. Sok igazság van ebben. Ne tagadjuk! Valljuk meg! Ilyen tűz a pénz is. Sokakat is megégetett már. Gyöngé lelkű ember elég van. Krisztusnak tizenkét apostola volt, ezek között is akadt egy. Pedig az isteni mester árnyékában élt és mozgott. Bűnös úton szerzett pénzt. Meg is lakolt érte.

Az egyháznak, mint az apostoli korban, úgy most is szüksége van pénzre. Van is, melyeknek legnagyobb része alapítványok. De ezeknek kezelése az erdélyi egyházmegyében, — itt künt a vidéken bátran ki merem mondani — sok kívánni valót hagy maga után. Állításom bizonyítására a következőket hozom fel:

A hitközségek, mint jogi alanyok, alapítványi vagy bármilyen tőkékkel bírnak. Sőt bizalomból meg oly tőkék gondozásával is bíznak meg, melyek csak közvetve szolgálgják az egyházat. Ilyenek a humánus célra tett alapítványok. Az erdélyi egyházmegyében mindezen alapítványi összegek kezelése nélkülözi az egyedüli helyes, korrekt és biztos egységes központi kezelést. Ez óriási sok veszélyt, kellemetlenséget és botrányt rejt magában. Mindenik hitközség külön és függetlenül kezeli saját vagy rábizott alapítványait, vagy bizonyos célokra szerzett tőkéit. Kik kezelik? az egyházközség fejei. S kik ezek? Az egyháztanács, vagy pedig ennek tagjai a lelkesek, gondnokok és algnodnokok. És lám, mennél több helyen és mennél többen kezelik, annál több a veszély. Sok mód és alkalom kínálkozik vagy a hanyagság, vagy a bűnös lelkiismeretlenség miatt a visszaesésre. Néha a tudatlanság is főszerepet játszik egyes alapítványi, vagy egy bizonyos célra összegyűjtött tőkék elkallódásában vagy deminúciójában. Mert nem mindenki tud pénzt helyesen kezelni. Fájdalom! elég szomorú példáink vannak erre.

Vagy talán nagyobb kamatokat lehet utánuk kapni, ha megosztva hitközségeinkint kezelik az összegeket. Lehet, mert egyik bank sem ad nyolc százalékos betett összeg után. Igen ám, de mennivel nagyobb és több veszélyt fenyegeti jelen kezelés mellett ezen tőkéket. Mennivel több gondot és aggodalmat okoznak ezek a felsőbbeknek!

Lehet szociális szempontok vezettek és vezetnek az egyházat, midőn pénzbeli vagyont ugyanazon helyen engedi kezelni, a hol megteremtették és azok által engedi kamat fejében élvezni, akik azt közvetve vagy közvetlenül létrehozták. Felfogásom szerint ez sem helyes. Miért? Mert ez népünk, — itt különösen értem a székely népet — eladósodására, tehát tönkremenésére vezet. Másfelől unszinpátikus a nép előtt minden kamatozó tőkét kezelő személy, tehát az egyház és személyei tekintélyének rovására esik.

E kettős állításom bizonyítom.

Ismérem a székely népet velőkg. A pénznek előtte vajmi kevés az értéke. Nehezen jut hozzá, de annál könnyelműben költi el. Tanúim kell, hogy legyenek a csikvármegyei papok. Mit tettek a csiki székely községek lakói, amidőn óriási erdőkből tömérdek pénzt kaptak?

Meggazdagodás, tukarékosság, komoly közérdekű alapok létesítése, befektetések, kamatozó tőkék elhelyezése eszükbe sem jutván, pezsgő bort ittak, míg volt miből. Már most ilyen könnyelmű nép könnyen, helyben, olcsón, kevés utánjárassal kapván pénzt ingatlan betáblázásra és bizony sokszor, nagyon sokszor minden ellenérték nélkül, mit tesz?

Ha megszorul egy pár garasig, két-három annyit vesz fel. Ügyes-bajos dolgot elgajizta belőle s ami fölülleg marad, elkotyvetéli. Akad száz közül egy, ki hasznos üzletbe, ingó és ingatlan vagyonba fekteti be, de visszafizetésre ez sem gondol. Az ilyen üzlet és vagyon állandóan nyög még harmad-negyed ízi maradék alatt is az egyházi tehertől. Mert a tőkét

törleszteni nem szükséges, elégséges a kamat fizetése. Rendén van az ügy.

A kamat behajtás odiosus dolog. Ha pontos és szigorú ebben az egyház, illetve a lelkeske, kigyót-bekát rákiabálnak. Hiába magyarázza az a lelkes, hogy a pénz nem az övé, hogy ennek csak kezelője és érte felelős. Ezt vagy nem értik meg, vagy nem hiszik el. Zsarolóknak tartják őt. Gazdag fősvénynek nevezik el, aki nem méltó az oltárra a Krisztusi szeretetet dokumentálni, nem a szöszökre az alamsznalkodást hirdetni. Ha pedig a lelkes elnéző, úgy ő maga és egyháza s valamint az alapok szenvednek hiányt. Különbben a kamat behajtása és beszédes egyenlő a kepe behajtásával és beszédesével. Azt hiszem, ezzel eléget mondtam. Mindkettő elég epés.

Az egyházi alapok, valamint az egyházi személyek kezelésére bizott tőkék kezelésére vonatkozólag Kegyelmes Főpásztorunk nem régen újabb intézkedéseket tett. De ezek csak átmenetiek lehetnek. Azt hiszem ez csak előfelvalma egy központi alapítványi pénztár létesítésének. Bár hitemben ne csalódnék. Sok botrányos dolognak vetné végét ez.

Pál Dénes.

A székelymentés az országgyűlésen és nálunk.

Alkotmányunk visszaállítása óta, az időnként uralomra jutott kormányok között egyetlen egy sem volt, a melynek törvényalkotásai a kisember érdekeit, érdeme szerint felkarolta volna.

Pedig a kisember, — értem alatta a gazdát és kisiparost, — ez képezi a nemzet törzsét, fenntartó elemét.

A mostani kormánynak jutott az a feladat, hogy évtizedek mulasztását pótolja, a kisembert védelmezze s így a nemzet törzsét erősítse.

Jelen év január hó 26-tól tárgyalta törvényhozásunk az arányosításról és butokrende-

dályva van. Ilyen a gyermekkel együtt született rezség, tunyaság. Ezt a szülőnek kártartó türelemmel és kellő szigorral lehet és kell elhárítania. Továbbá az álmoság, mely állapotba bejelut az a gyermek, ki kelletlenül többit alszik. Tudni kell pedig, hogy már az ötödik éven túl nyolc órai alvás elegendő. Árt a munkálkodásnak a túlságos meleg. Azért szoktassa a szülő gyermekét hidegebb levegőhöz is. A nagyon fűszeres etelek, különösen a tea és a kóhol. Ezek ugyanis a test erejét felemesztik, úgyhogy munkára semmi sem marad. Nagyon ártalmas a tisztatlanság és rendetlenség. Igen célszerű volna, ha minden gyermek, természetesen kellő felügyelet mellett, maga tisztogatná cipőit, ruháit s tartaná rendben holmiját. A csavargást, a játéktúlságos vágyat okvetlen korlátozni kell, mert felületességre, könnyelműsége vezetnek. Nem szabad a gyermek előtt a kézimunkát ócsárolni; mesteremberekről, eselédekről megvetőleg szólni. Sőt folytonos figyelemzettel, példával arra kell törekedni, hogy a gyermek lassankint a munka erkölcsi értékének tudatára jusson. Így válik aztán lassankint derék, munkássá szüleinek örömeire, talán öregségükben támaszává, önmagának pedig boldogítására.

3. Harmadik feltétel, hogy a szülő nevelje gyermekét istenfellelemre, vallásosságra. Kétségbevonhatatlan igazság, hogy Isten nélkül nem élhetünk. Isten hozott létre minket a semmiből. Ő adta az életet, a romlandó testet, a halhatatlan lelket. Ezt a lelket az élet végén vissza kell adnunk a

Teremtőnek. Vagy így, vagy úgy. Vagy elrúttva bűnöktől és szenvedélyektől, vagy tisztán és ártatlanul, minő a lilium kelyhe, de vissza kell adnunk. Ki ebben kételkedik, vagy éppen hitetlenkedik, ahhoz nincs szavam.

De ki hiszen Istenben s a lélek halhatatlanságában, az örök életben, az élet után bekövetkezendő büntetésben, vagy jutalmazásban, annak azt mondom, s azt mondja minden tanító, hogy a nevelést kezdje Istenel. A bölcseség kezdete az Úr felelme, tanítja a szentírás. Tehát Úr felelme nélkül valakit bölcseségre vezetni, vagy nevelni lehetetlen. Sőt azt mondom, hogy Isten nélkül már e földön sem lehet élnünk. Az olyan élet nem lenne élet, ha nem örökös hajótörés, örökös bányódás a szennyes hullámokon. Gyönyörűen írja fiahoz Arany János: Ártatlan szíved tavasz kertjében a vallást azért öntözgetem, mert szegénynek drága kincs a hit, túrni és remélni megtanít. Ez a keresztény nevelés legszebb jelszava, valóban méltó a nagy költő gyöngéd lelkéhez.

Még csak egyet annak megbizonyítására, hogy Isten nélkül nevelni nem lehet. Olvassuk a fölöttébb kedves jelenetet Jézus életében, hogy az anyák hozzá vívők gyermekeiket. Ő fejkörette kezeit, megáldotta őket; s midőn a tanítványok megsokalván a tolongást, néhány kisdédet távol tartának, Jézus szeliden, de fensége-sen mondá: Engedjétek hozzám a kisdédeket s ne tiltatok el Tőlem! Ime Jézus az anyáktól kéri a gyermekeket! Mi más ez, mint nyílt isteni parancs arra nézve, hogy a szülők Jézushoz vezessék, vagyis istenesen neveljék gyermekeiket?

Mi hat a teendő? Föltétlenül szükséges hogy az anya jó korán, mindjárt az értelem fejlődésének kezdetén úgy szólván belelehelje, az anyatejjel együtt beleoltsa gyermekébe az igaz hitet, az üdvözítő vallást. Erre nézve Isten irányítja figyelmét, a mindenség teremtőjére, kitől mi is vagyunk, s kinek minden jót köszönünk. Jön aztán a keresztvetés, a legegyszerűbb imák, az alapigazságok. Fejlettebb korban a lélekről s a jövőendő életéről beszél neki egyszerű közvetlenséggel. Apró történetek az ő-szövetség-ből, Jézus életéből igen célszerűek a feledező vallásos érzés irányítására és fokozására. A jó és rossz erkölcsi eredményét a jó és rossz ember sorsában kell megmutatni. Az őt-hat évtől kezdve hozzá kell szoktatni a vallás gyakorlatához; ilyen a mindennapi rendes ima, templomba járás. Legjobb, ha a szülő együtt imádkozik gyermekével s együtt megy templomba. Így lehet felkelteni és ápolni a gyermekben a vallásos érzelmeket s ennek alapján a ker. erkölcsöt. Így és még számos más gyöngéd mesterfogással, mellyel az anyai szívet az Isten megáldotta.

És itt eljutottunk a legnehezebb ponthoz, a vallásos nevelés akadályaihoz. Ilyen a mai hajszolt élet, mely csak pénzért kiált, csak a földhöz tapad, de a lélekkel nem gondol. Nagy baj, hogy sok anyának fogyatékos a hite, sok apának pedig talán már nincs is. A gyárak szünet nélkül zakatolnak, Jézus életében csorog a verejték, a hivatalban serceg a toll s foly a perpatvar még ünnepen, még vasárnap is. S az ilyen életárban vergődő szülő, hogyan fogja vallásosságra ne-

zéről szóló törvényjavaslatot, mely különös tekintettel az erdélyrezi viszonyokra, a gazdaság számára akarja megmenteni az őseitől öröklött, vagy pedig egy egész emberi élet fáradozásával megszerzett földet.

Ezen megszabású kormányakciónak fontosságát csak akkor értjük meg, ha a tagosítás és arányosítás kezdetére, keresztülvitelenek eddigi módozataira és eredményére visszatekintünk.

Nálunk az 1836. X. és XII. t.-cikk, majd az 1853-iki úrbéri nyílt parancs volt az első intézkedés, a tagosításra és arányosításra nézve. Majd az 1880. évi XLV. t.-cikk I—VIII. szakaszban s 41. §-ban tárgyalja az erdélyi részekben követendő birtokrendezési, arányosítási s tagosítási eljárásokat.

De ezen rendelkezések annyira hiányosok voltak, hogy a közbirtokosságok közös használatában levő erdőket és legelőket az élelmes és befolyásos nagybirtokosok s üzérkedők, a hol csak megtehették, mindenütt fosztották, mi által a kisembert a nyomor és pusztulás karjaiba dobták.

Állításaim igazolásul csak egy példát említek fel.

Egyik erdélyi községnek, még a múlt század ötvenes éveiben, meg volt a maga közös használatú erdője és legelője. Gazdag és szegény kapott tüzfát, egyaránt legeltette szarvasmarháját, serteseit, juhait, libáit stb. A nép nem tudta mi a szegénység, mert még a legutolsó ember is képes volt a közös legelőn egy pár lábas jószágot felnevelni, melyből aztán ellátta magát ruhával, élelemmel, sőt még készpénzben sem volt hiány.

Ekkor történt 1854-ben, hogy a község három nagy birtokosa kieszközlötte a tagosítást, és a törvényszék azt el is rendelte. A nép teljes erejéből ellenezte minden ilyenmü műveletnek, mert sejtette, hogy ez lesz megölője.

Azonban a befolyásos nagybirtokosok összeköttetések révén és még inkább a törvények

hiányossága által védelmezett igazságaik keresztülvitelére céljából a legközelebbi városból egy század katonát kértek és kaptak s ezek asszisztálása mellett valóságos forradalmi hangulat között, a tagosítást keresztülérszakolták. A nagykiterjedésű közös legelőket arányosították, majd lelketlen vezetégetés, megfélemlítés s leírhatatlan furfangok által reábrították a lakosság szegényebb részét az arányjogok eladása ra.

Mikor ez is megtörtént, az arányjogokat megvásároló birtokosok, a megvásárolt arányjogok nagysága szerint kérelmezték a közlegelők feldarabolását, a minék befejezése után a népnek nem volt sem erdeje, sem legelője. S most ezen községben, alig néhány gazdának van lábas jószág. A nép zöme szegény, koldus és rongyos elannyira, hogy a községi lakosok ötdrészének ingó vagyona családonként, a rajtuk levő ruházattal együtt nem ér meg 20 koronát.

Itt tehát a törvény védelme alatt fosztották ki a gyöngét. A ravaszabb, körmönfontabb, élelmesebb behalózta, anyagilag tönkretette a könnyen félvezethető, egyszerű embert.

S ez a tagosítás mintha csak prototipusa lett volna a többi, ezután keresztülvitt birtokrendezéseknek, majdnem mindenütt ugyanezen káros következményekkel járt.

A mostani országgyűlési tárgyalások mintegy hivatalos formában kiméletlenül feltárták azokat a szemérmetlen üzelmeket, lelketlen kufarkodást, mely a közbirtokosoktól, melyet nemcsak az üzérkedésben évezredek óta otthonos új töképezések, hanem gyakran maguk az eljáró közegek is, saját érdekükben kifejtettek.

Ezeket a visszaéléseket akarja megszüntetni az új birtokrendezési javaslat, amely különös gondot fog fordítani Erdélyrészünkben még meglévő közbirtokosok megmentésére is.

Az új törvényjavaslat, főbb vonásaiban, az alábbi hiányokat fogja pótolni.

Erdélyrészünkben, a régi és a mai napig

még érvényben lévő tagosítási törvények szerint, ha csak egyetlen egy birtokos is kérte a tagosítást, — ennek az egy embernek kérésére, azt elrendelte a törvényszék, akár volt az a tagosítás gazdasági szempontból célszerű és hasznos, akár nem. Igen természetesen, a kérelmezőnek, ki rendszerint a község legmódosabb, legbefolyásosabb embere volt, érdekében állott, már jóelőre előkészíteni az útját annak, hogy a becsülőbirtoság, mely a tagosítandó földeket értékelni fogja, — miképen alakuljon meg. A többi feladat már nem volt oly nehéz.

Felbecsülni azt a földet, melyben a nagybirtokos szántói, legelői voltak; alsóbb osztályba sorozni a másikat, hol a nagyúr elhelyezkedni akart, ez már könnyű dolog volt, mert a becsülőbizottság, a nagyúr pártján állott, sőt még mások is . . .

Az új javaslat, a tagosítást valamely községben csak akkor engedi meg, ha az gazdasági szempontból hasznos és célszerű és ha azt a lakosság jó nagy része kérelmezi. A tagosítást engedélyt pedig, a szakközégek jelentései után, maga a földművelési miniszter adja meg.

Igen lényeges s rendkívül hasznos, az új javaslatnak az a része, hogy a közlegelőket, a tagosítás alól nemcsak kivessi, hanem ahhoz még nagyobb földterületeket is csatol, hogy ezáltal, az állattenyésztés lendületet nyerjen, s így a nép jóléte emelkedjék.

Hány község siratja Erdélyben fosztott közlegelőit, hány ember lett szegény, a közlegelők és erdők lelkiismeretlen elharácsolása miatt?? És sirathatja is örökre, mert ezen már csak egy új tagosítás segíthet csupán.

Idáig a nép nemcsak azért irtózott a tagosítástól, mert a tagosítás alkalmával rendszerint ő károsodott meg, hanem irtózott még a vele járó költségek miatt is. Eddig egy 8—10 holdas birtok tagosítási költsége 50—60 koronát, sőt még többet is elnyelt, s ha ezt az összeget előre le nem fizették, a tagosításból nem lett semmi, jóllehet talán épen ott igen sok haszonnal járt volna a tagosítás.

velni gyermekét? Hogyan erkölcsösségre, mikor az erkölcs értéke nagyon alászállt s már apró pénzért is árulják? A kirakatok tele vannak nemesek erkölestelen, de minden jó ízlést és illemt sértő képekkel. Hát még a szemét irodalom szennyes termékei minő öles betűkkel kínálgatják a tilos gyönyöröket? A színházban a művészet bohóceruhába öltözik s nem lábán jár, hanem fején s lábaival tótágast csinál. És ezt a gyermek mind látja. Tapsol a látványra, mint szemem láttára tapsolt is egy 6—7 éves kis leány a nyáron egy a Vig özevnyén is utóbbi operettében, oly jelenetnél, melyben ruházat úgy szólván nem is volt s ami volt, az sem a hideg ellen készült. De ha a ruha kevés is volt, amit ott csináltak, az nagyon is sok volt. És ez a kis leány versenyt tapsolt a mamájával ama jeleneten.

No hát, ha ily életviszonyok közepett s ily példák láttára is vallásosan akarja nevelni gyermekét a szülő, akkor legyen annak a gyermeknek a neve: ne tudj, ne láss! Akkor még a szalonba se bocsássuk be a gyermeket, mikor ott az ugynevezett n a g y m o s á s folyik. Mert föltétlenül megragad a gyermek füleiben minden szó, mely ott elhangzik. Tudják önök, mi történt Tiborkával? Tiborkával az történt, hogy épen olomkatonáit rendezte hadi sorba, midőn egy szép asszonyt azt sugta mamájának a fülebe, úgy bizalmasan, hogy hát X-nén, már mint a Tiborka keresztmamáján is sok a pávatollu. Alig, hogy a bizalmas suttogásnak vége lett, belép a keresztmama s Tiborka e szavakkal fogadta: Keresztmama, elhottad a pávatollaidat?

A keresztmama képe kérdőjelle alakult, a szép asszony pedig megnyult, mint egy felkiáltójel. Egyéb baj szerencsére nem történt. De hát ha esetleg apácákról, papokról s több effélékről tárgyaltak volna megszokott bizalmasággal? Nő hiszen akkor taníthatnák Tiborkát vallásra és jó erkölcsökre.

Tehát figyelem, szülők, felette nagy figyelem! Mert hogy ez életviszonyok, a társadalmi ízlés, szóval a modern élet úgy alakult, hogy nagyon nehéz ma már a gyermeket vallásosan nevelni: annak mi, a nagy gyermekek vagyunk az okai. És a keserű levél nekünk kell meginnunk. A serdülő nemzedéket vallásosan kell nevelnünk, kerüljön az bármily nehézségbe, bármily áldozatba. Különben egy magunknál szerencsétlenebb társadalmat hagyunk hátra, mely ismét rosszabbat szül önmagának.

De különben is melyik szülő vállalná magára a felelőseget, hogy azon drága, halhatatlan lelkeket, kiket Isten bízott az ő kezeire, vallás nélkül bocsássa az életnek? Különösen, ha tudja a vallástalanság szörnyű dulásait egyes emberek és nemzetek életében; ha látja a meghasonlott lelkeket, kik Istentől elfordulnak s célt maguknak a világban nem találnak; ha látja, hogy a szertelen gögnek, a túlszigazott emberi szenvedélynek mindig bukás a sorsa. Mondom, melyik szülő bocsátaná gyermekét oly életre, melyben semmi rend, semmi összhang, semmi megnyugtató, hanem mindenütt zűrzavar, meghasonlás és a végén kétségbeesés?

Ellenben mily megnyugtató, mily bátorságos egy Istenben bizakodó, a hit és erkölcs erejé-

vel vértezett gyermeknek a jóvendője. Ha Isten vele, ki ellene? És jöhét kísértés, jöhét megpróbáltatás, jöhétnek adáz tusák, véres küzdelmek. Az ilyen gyermek meg nem retten. Azt fogja mondani, mit a híres gárda mondott minden nagy ütközet előtt Napoleonnak: C s á s z á r, m a g y ö z ü n k! Azért azt mondom hagyjátok szülők, azt az Istenben való bizodalmat, a hitnek és jó erkölcsöknek azt a vértezetét gyermekeiteknek örökségül s többet hagyjatok, mintha kincsek garmadait hagyhatók.

A jó házi nevelés kétségtelenül égető kérdése a mai társadalomnak. Fontosabb kérdés az, mint akár a repülőgép, akár a drót nélküli táviró. Mert az utóbbiak, ha ugyan sikerülnek, anyagi érdekek szolgálatában fognak állani, a jó nevelés pedig a lélek nemesítésére, tökéletesítésére van hivatva, eszményképét és egyuttal végső célját Istenben birja, minden tökéletesség, jószág és szépség kútfejében. S ez a nevelés nem törtenhetik más elvek szerint, mint a hogy én nagyjában előadtam. A lényeges kellek minden esetre ezek. Megengedem, sőt tudom, hogy ez elveket a családi viszonyok, életkörülmények, új meg új társadalmi alakulások tekintetbe vételével lehet egyben-másban módosítani, bővíteni, részletezni, de a fődolog mindig csak az marad, hogy a nevelésben a legfőbb szempont az engedelmség, munkásság, vallásosság s az ezekkel ellentétes hibák okos és tapintatos leküzdése.

Az a tíz éves fiú, ki 1686-ban Zrinyi Ilona oldalán Munkács várát védelmezte Caprara osz-

Az új törvényjavaslat értelmében, az államkincstár maga előlegezi a tagosítási költségeket, miáltal a községek azon előnyhöz jutnak, hogy ha a földművelési miniszter, a tagosítást valamely községben engedélyezte, ott a munkalátokat azonnal meglehet kezdeni, s nem kell évekig várakozni, a míg a költségeket, maga a község elő nem teremtette, a mi pedig igen gyakran, évekig is eltartott, s a sakban tartott gazda, nem tudta mit cselekedjék földjeivel. Művelni nem tudta, mert nem tudta, vajlon a tagosítás után kinek a kezére jut a föld, az övére e, vagy pedig másnak lesz a tulajdona. Folyók, patakok partjain, a partok erősítésére ültetett fákat, ezrével vágták ki, mert nem tudhatták, vajlon tagosításkor kinek jut az a hely, hol a pompás fák diszelegtek és védelmezték a partot.

Kiszámíthatlan a kár, már csak ezen a téren is, amit a már elvben elfogadott, de a sok huza-vona által éveken keresztül tartó tagosítás kérdése okozott.

Sajnos, ezek az új törvényjavaslatok, melyek a kis existenciák érdekeit védik, igen sok helyen már elkéstek, de jól esik mindnyájunknak az a tudat, hogy akadt végre kormány, mely odaadással és tervszerűen vezeti a népméltósági akciót; s ha ez lassan is halad, azon nem csodálkozhatunk, mert negyven év mulasztását, ennek a legközelebb elmúlt négy évtizednek rombolását, rövid idő alatt, minden vonalon orvosolni teljes lehetetlenség különösen akkor, a midőn még mindenféle titkos és nyílt ellenséggel is kell folytonosan küzdenie. Azonban reménylenünk szabad, mert az új kormányban a lelkiismeretnek is jutott egy kis hely.

H I R E K.

— **Gyertyaszentelő Boldogasszony.** Az egyház minden dolgot megáld, mit tenykedéséhez felhasznál; a gyertyaszentelésnek szimbolikus jelentése is van. Összefüggésben az Úr Jézus bemutatásával, kit az ag Simeon karjára véve „a pogányok világosságának” nevezett. A

rak hadai ellen, — a tiz éves fiu a nagy Rákóczi Ferenc. Története üstökshöz hasonlít, mely feltűnik az égbolton, szokatlan fényrel ragyog, vágynak, sejtelmeket ébreszt, aztán elenyészik s végtelen szomorúság virraszt álmait felett. Mint szabadsághős szerencsétlen vala, amint az volt nemzete, hazája. De mint ember: eszmény és mintakép. Egyéniségeinek képét S a i n t. S i m o n francia herceg, személyes ismerőse s a világ legkivalóbb emlékirója festette meg. Ő mondja, hogy Rákóczi igen becsületes, igazságos, őszinte, rendkívül bátor, kegyes, istenfelő vala. Titkon sok jót tett a szegényekkel és sok időt töltött imádságban. Ime ez a jól nevelt emberek között is a legkivalóbbnak képe! Mely magyar szülőnek ne dohogna szíve Rákóczi hallatára? Ki ne óhajtana, hogy gyermeke az ő nyomdokait tapossa? Nos az ő jellemének alapja az engedelmesség, mely szüli a fegyelmet és rendszeretetet; a munkásság, mely a közügyért, a hazáért áldozza utolsó csepp vérért; a mely vallásosság, mely minden valódi nagyság betetőzése. Mondhatnék-e befejezésül mást, mint hogy a magyar anyák legyenek Zrínyi Ilonák, a gyermekek Rákóczi Ferencnek! A szülők neveljék gyermekeiket engedelmességben, munkásságban és Isten felelmeben. E gyermekek legyenek engedelmesek, munkások és istenfelők. Akkor lesz még egyszer ünnep a világon, akkor boldog lesz a magyar.

gyertyaszentelési szertartást a székesegyházban Kovács Lajos praelatus vezette egyházi díszben. A szentmise azonban utána — tekintettel arra, hogy a székesegyház kőfalai nagyon át vannak húlva — esendős volt.

— **A kath. népszövetségről.** Celja: a nép hiterkölesi, társadalmi és gazdasági fejlődésének előmozdítása, annak védelme, oktatása, vezetése és szervezése. — ezt mondja a szövetség alapszabálya. Az ugynevezett „sajtó”, — mely olyan mint a mérgező gomba, külsőleg szép, színes, csillogó, de méreg van benne és pedig halálos méreg, — mondom, a „sajtó” így ír: „Gyűjtésük hát meg a világosság (?) fáklyáját és tartásuk oda a nagy port felvert „népszövetség” szervezkedés kulisszái mögé.” — „A szervezkedés kulisszái mögött nem a Béke anyala, hanem a széthúzás ördöge lappang”, stb. Ebből látjuk, mily kitűnő dolog ez a népszövetség, melytől úgy megjedtek, pedig még csak a fejét emelte föl.

— **A példa vonz.** Csak irai, irni, ezt hangoztatjuk folyton, ezt olvassuk a püspökök körleveleiben is. De minden hangoztatás és írás mellett többet beszél a példa. Ha a pap, vagy világi azt látja, hogy a püspök nagy elfoglaltsága mellett is cikket ír egyik vagy másik lapba, akkor feltámad benne a jobbik elhatározás: én is írok. Dr. Prohászka és dr. Fischer püspök nevét többször olvassuk egy-egy cik alatt, újabban a mi püspök urunk is írt az Oltáregyesületi Lapunkba. Jól van ez így. Ez is a sajtóügynök és a szociális kérdésnek egyik megoldása.

— **Régi mondás:** Maria purificante sole micante, majus frigus erit quam ante. Ha gyertyaszentelőkor a nap süt, nagyobb hideget kapunk, mint azelőtt volt. Fehérvárt borongós idő volt, majd meglátjuk mit ér e jóslat.

— **A szomszéd nagyon örül,** ha az új szomszédban jó szomszédot kap. Egyházmegyénk pedig Csernoch Jánosban, az új esanádi püspökben ilyen nyert. Tapasztalatomból csak néhány vonást hozok fel az ő egyéniségéről. Mint esztergomi klerikusok rajongtunk érte, mint irodaigazgatóért. Ott volt ő mindig, ha magyar iskolánk valami ünnepélyt tartott. — a magyar klerikus pedig pánszlávert, még ha kanonok, sem lelkesedik. Mint irodaigazgató a legkisebb káplánnal is úgy beszélt, mint jó barátjával. Lelekedett is érte az egész esztergomi egyházmegye. Terveiben, akaratában vas, — érzésében lángolóan egyházi. Isten segítse és vezesse őt Csanád egyházmegye felvirágoztatásában.

— **Farsangi ebéd az aulában.** Ma esztörtökön folytatólag a városi és várbeli s katonai előkelőségek voltak hivatalosak a püspöki fehér asztalhoz.

— **Marconi városunkban.** A gyulafehérvári római kath. főgimnázium természettanára Szporni János, a gimnázium természettani előadótermében ehó 2-án délelőtt 11 órakor illusztris közönség jelenlétében mutatta be a Marconi fele drótnélküli táviró szerkezetét, a mellyel ma már 2200 kilométernyi távolságra lehet táviratozni anélkül, hogy a közben lévő hegyek, tengerek, csak legkevésbé is akadályoznák a jeladások felvételét, leadását és megérthetését. Az élénk, szakszerű előadás és a jól sikerült kísérletek, nagyon kellemes és hasznos élvezetet nyújtottak a hallgatóknak, kik előadás után a tanárt lelkesen megjelnezték. Csak azt sajnáljuk, hogy az előadó szerénysége miatt, kevesen szerezhettek tudomást az előadásról, a melynek tárgya iránt pedig minden művelt ember kíváncsi érdeklődik.

— **Tüzérségi gyakorlatok városunk határán.** Ez az érdekes és veszedelmes gyakorlat 6-dikán folyt le Poklos vidékén Gaudernak sze-

beni hadtestparancsnok jelentében. Kedden a hadtestparancsnok tiszteletére a püspöki aulában ebéd volt, melyen részt vettek: Gaudernak hadtestparancsnok, Scheichenstuel várparancsnok, Reitermann tüzér alezredes, Padewitz ezredes és Krauss tőrpáncsnok.

— **A gyulafehérvári főgimnázium torna-körének disztornázása** febr. 2-án (vasárnap) délután az intézet tornacsarnokában folyt le. A változatos, élénk gyakorlatokat nagyon szép számú közönség nézte és élvezte. Ott volt Kegyelmes Urunk mindvégig, a helybeli katonai méltóságok, nagy hölgyközönség és a sok tanügybarát. És igazán megérdemelték a fiatal atléták az érdeklődést is lelkesedést — tapsot is. Értenek ám azok nemcsak a könyvforgatáshoz, hanem a szülő, bot forgatáshoz, az életerős ügyes szer gyakorlatokhoz is. Takaros felvonulás nyitotta meg a műsort s a négyes sorokba alakult csapat elénekelt a Himnuszot, melyet a közönség fennállva hallgatott; azután jöttek: szülő szabadgyakorlat, — mind a felsőbb osztályosok nagyon sokszor megtapsolt gyakorlatai. Nagyon kedves, dolog jött ezután: osztálytorna alacsony nyújtón; apró kis emberkék, az alsóbb osztályosok mutatták meg erejüket élénk fűrgő gyakorlataikkal. Azután újra az öregek álltak fel, a minta csapat és botgyakorlatok, majd szertornázást végzett a magas nyújtón. A műsor 9. pontja a gula: egy meglepő szép alakítás volt különböző gyakorlatokból. Vegül az elvonulás, — meg azután a Kegyelmes Ürköszöndő szavai a jelenetekhez és legvégül a Kegyelmes Úr éltetése. Ez a szép, élvezetes este kicsinyben. Csodálatos, hogy más gimnáziumokban nem tartanak többször ilyen erőmérést (vagy nem tudunk róla) — hiszen régi igazság, hogy a szellemi frissesség és erőhöz első lépés a test frissítése. Angolországban a fősúlyt a nevelésben erre helyezik. De különben ettől eltekintve is nagyon kedves és nagyon érdekes ez a szülőknök is, az érdeklődőknek is. Factum demonstrat.

— **Szivárvány az égen.** Ugyanacsak kifogott az idő a kalendáriumcsinálón. Az van u. i. a naptárban, hogy jan. 10 től hó végéig szép derült idő lesz, s erre rácafolat 28-a egy kis influenzás esővel és locs-pocs idővel. 29-en reggel aztán egy gyönyörű szép szivárvány húzódott északról délre; sokáig volt látható.

— **A felévi bizonyítványok kiosztása** a helybeli irtalmos növekedés zárdájában január hó 31-én tartott meg az intézeti igazgató Dr. Ujfalusi József apátkanonok jelenlétében. Nagyon érdekes tanulmányt lehet vezetni ilyen alkalmakkor a jelenlévő leánykákon. A milyen vezgyes maga a növedékek serege, épen olyan változatos a kép, melyet a szemlélőnek nyújt. A növedékek egy kisebb része belakó a zárdában, kik egyenesen a növekedés vezetése alatt neveltetnek. A növedékek nagyobb része a városban lakik s csak látogatják az előadásokat. A gyermekeken meglátszik az a szívet-lelket átalakító, a vallásosságból táplálkozó jó nevelés, mely arra törekedik, hogy a jellemet képze, az akaratot acélozza s így a személyiséget a nemes gondolkodás iránt fogékonyra tegye. Bár képes volna az intézet minél több növedéket befogadni, hogy az igazi nevelésben, mely nem pusztán az eszt tömi tele ismeretekkel, hanem a fősúlyt a lélek kiművelésére fekteti, minél számosabban részesüljenek.

— **Takarékpénztári vacsora.** Jan. 29-én volt a közgyűlés, mit régi szokás szerint mindig kedélyes vacsora követ. Az egyházi méltóságok között résztvettek: dr. Ujfalusi József és Imets F. Jákó apátkanonokok és dr. Balázs Endre rektor, dr. Kóródy Péter tanár, pápai kamarások. A menu fejedelmi, a hangulat emelkedett volt. Mint hall-

juk, a pénztár oltáregyesületünknek 25 koronát utalványozott ki.

— **Legényegyletünk színelőadása.** A gyulafehérvári katolikus legényegyesület folyó hó 2-án este jól sikerült színdarabot adott elő. Színe került Csiky Gergelynek „A Stomfay család” című színműve. A nézőter a szó szoros értelmében tömve volt közönséggel. A darab az érdeklődést megerdemelte. A színdarabokban bizonyos művészetnek kell rejleni. A művészet azonban csak ott fejlődhetet színházból, ha belső tartalma van, ha világnézetet képvisel, mely a költőt a közönséggel egybekapcsolja. S ha a műkedvelő színelőadásokban nincs is meg mindig az a precizitás, a biztos, természetes fellépés, melyet a nagy színházaknál tapasztalunk, mégis eléri a célt, mihelyt olyan darabot választanak ki, melyben van valami szellemi tartalom, a miből az ember, a társadalom, valamit tanul. A katolikus legényegyesületnek nem csak az a haszna volt a színdarabból, hogy 400 koronát tehetett pénztárába, mint tiszta jövedelmet, hanem az is, hogy tagjait a szereplés a külső fellépés által nevelte, a darab erkölcsi tartalma által lelkiileg művelte. Ez a haszon, melyhez még az is járul, hogy a közönséget szociál-ethikai tartalmú darabokkal traktálta, félér minden anyagi haszonnal. A legényegyesület fáradhatatlan elnökének az anyagi és erkölcsi sikerhez őszintén gratulálunk. Az önzetlen szereplőktől bocsánatot kérünk, hogy nem nevezük meg őket; fáradoznak csak tovább a színdarabok által is a keresztény megújodásán.

A Kath. Legényegyesület színelőadásán felülfizettek: Br. Kemény Árpád főispán 20 kor., Baumann Arnold, Rass Károly, Zomora Dániel 5—5 kor., Góth Gyula 3 kor. 20 fill., Pénez László 2 kor. 40 fill., Imets F. Jákó, Fejér Gerő dr., Ágh Antal, Lőrincz János, Müller Lajos, Roska Miklós dr., Salamon Szabin 2—2 kor., dr. Csubry Bonifác, özv. Judovitsné 1 kor. 40 fill., Ifj. Baumann Nándor, Colbasi hadnagy, Dobrovsky Károly, Székall Ignác, N. N., Pápiu Viktor, Vincze Albert 1 K. 20 f. Diószegi József, Dudás L., Harmat József, Labud József, özv. Muresán Antalné, Szrága Ede 1—1 kor., Laczkó Sándor, Hermann János 80—80 fill., Fuhrmann Alfréd, Jakab Elek 70—70 fill., Erdélyi Gyula 60 fill., Bartha Ignác, Wellmann Gusztáv 40—40 fill., Lorich András, N. N., Neuvirth György, N. N., Reiter Rudolf, N. N., Stoi Antal 20—20 fill. Fogadják a nagylelkű adakozók e helyen is a vezetőség hálás köszönetét.

Vasárnap, f. hó 9-én d. u. ismét előadják leszállított árrakkal a színdarabot.

— **Papszentelés.** Fekete János petrozsényi hitoktatót és „száraz” káplánt püspök urunk ma és szombaton szentelti pappá saját házi kápolnájában reggel 1/27-kor. Ezt megelőzőleg a felszentelődőnek a pappneveldé lelkivezetője három napos lelkigyakorlatot tart.

— **A jurista bábra** városunk közönsége nagyban készül. Nemrég még olyan hangokat hallottunk, hogy bábra nem lehet összehozni az intelligenciát. S ime a jurista bál rendezőnek ez sikerül. Mikor e sorok napvilágot látnak, bájos hölgyeink, különösen „páratlan” hölgyeink, még a tündérműveket alusszák s talán bizony a Hymen is kezd fenni rózsás láncait. Majd meglátjuk. Sajnos a szerkesztő nem mehetett el s így valamelyik ottlevő barátunktól kérünk rövid referátát.

— **Influenza mindenfelé.** Ebbe az orosz betegségbe rendszeren saját vigyázatlanságukból esnek az emberek. Az a szegény nyomorult test hogyne esnék az influenza karjaiba, mikor a fűtött szobából ugyanabban a ruhában mennek ki a szabadba — udvarra vagy folyósóra. Védelmi eszközök: a sarcióp, othou a harisnya és cipőváltás. Sokszor azonban ezek az eszközök is esődöt mondanak.

— **Séta a vár körül.** A katonaság megint koppasztja a vár körüli sétaut fáit. Ez különben helyes kertészeti szempontból; hanem akadtak azoknak a fának más koppasztói is. A város felőli félévár fáit — ott ahol a forrás is van — az ott legelésző juhok mind meghámozták. Szánalmasan néznek ki szegény fiatal fák, — fel derekukon semmi háncs. Ez már semmi-fele szempontból sem helyes, hiszen a sok szép fa mind kiszárad. Mintha az utóbbi időben a katonaság kevesebb gondot fordítana a vár körüli fák őrzetére és az utak jó karban való tartására. Tavál már szomoruan nélkülöztük a vár körüli padokat. A legszigorubb büntetést kell szabni azokra, kik a fákat megrongálják. Sajnos, román testvéreinknek a fák kiméltésére egy ecessé érzékük sincs.

— **Öngyilkosság.** Február 1-én a városban a fadepo mellett egy embert találtak holtan, — mellette volt a revolver. — a baloldala át volt löve, tehát — legalább a következtetés szerint öngyilkos. Az okát nem tudják, — azaz hivatalosan nem, mert félhivatalosan vagy illetéktelenül mindent tudnak az emberek. Kártya, mulatás, kevés józanság, sok veszekedés, — a feleséggel rossz viszony, s végül egy kis — öngyilkosság. Egy kis regény, de sajnálatra méltó kis regény. De hiszen mit várjunk, míg a csecsemőt is pálinkával átított kenyerrel altatják el; míg a szabadszerelmet nyíltan hirdetik a természet jogaira s a — lenchézakra hivatkozva? Hát az a szegény ember mit dob el magát? Lelkének értékét nem ismeri, enélkül pedig a teste igazán egy fogat étel a poudróknak. Odajut lélek nélkül a társadalom, hova jutott Franciaország; 25 év alatt 3910-el szaporodott az öngyilkosok száma, a házassági elválások száma pedig 18 év alatt 4946-al szaporodott. Pedig ez nem is a legújabb statisztika. Emeljük hát még oltárokat Bachusnak akár pezsgős, akár boros palackokból, akár pálinkás figyőkákból.

— **Szekelymentés.** Erről olvastunk mostanában sokat, erről beszéltek, javasoltak a szekelytőlde képviselők, de oly homályosan, hogy biz' abból édes-keveset értettünk. Felkértem tehát lapunk egyik buzgó munkatársát s ő irt egy cikket, mely világossá teszi az egész kérdést. Reméljük, hogy alapos tudásával sokszor felkeresi lapunkat.

— **Megboldogult Rancz János** főesperes haláláról, illetve temetéséről következtöt sikerült megtudnom egy magánlevélből: a temetés jan. 31-én volt. A temetést Takó János dítrói plébános végezte, a gyászbeszédet Kóródy Mihály plébános tartotta.

— **Egy bányavidéki hitoktató** keservesen panaszkodik, hogy a gyermekek az iskolában nagyon rosszak, a vallást egyáltalában nem akarják tanulni. Az iskola állami s a tanítók egyáltalában nem törődnek a vallásitanítással.

Mondhatom, rosszul tanulták azok a tanítók a nevelést. Hisz a vallásoktatás felkarolása által saját munkájukon könnyítenének!

— **Kézdivásárhelyt** püspök urunk magas közbenjárásával s dr. Dávid János főorvos buzgólkodása folytán a kórházban hét ferencendi apáca vállalta el a betegek ápolását. A vasútnál a kórház igazgatósága fogadta és üdvözölte őket. Van kápolnájuk és lelki vezetőjük Révai Kelemen minorita káplán személyében, ki a diákok lelkivezetésében is oroszánrészt vesz ki. Nagyon fontos esemény ez Háromszékben, hol apáca még sehol sincs. Dicséret illeti Kézdivásárhelyt, hogy megtette az apácák behozatalában az első lépést. Következzék most Sepsiszentgyörgy.

— **Szekelytársaságunk** 6-dikán theaestélyi és táncal egybekötött családi összejövetelt tart az Európa szállóban; melyre a tagokat „atyafiságos tisztelettel” meghívják.

— **A modern nevelés gyümölcse.** Mi történt? Egy lengyel gimnázium (Kolomea) több diákja összebeszélte, egy szigorú tanárt agyaföbe vert, azután egy árokba dobott. A tanár másnap behalt sebeibe. Fellázad bennem minden, valahányszor ilyet vagy hasonlót olvasok. A mai nevelés eldobta maga alól az alapot, hogy t. i. a tanuló lelkeben tisztelt és engedelmesség honoljon a tanító iránt, helyét elfoglalta a felháborító tiszteletlenség s az anarchikus engedetlenség. Ezekkel szemben pedig már a revolver sem bizonyul elégségesnek.

— **Az Uj Lap.** ez a határozottan keresztény irányú néplap városunkban eddig száz példányban jelenik meg. Meddig fog tartani a lelkesedés, nem tudjuk, — mert nálunk már sok szalmalángot láttunk fellobbanni és elaludni.

— **Népszövetségi gyűlés.** F. év febr. 9-én Segesvárt az iparegylet termében d. e. 11 órakor népszövetségi gyűlést tartanak. Targyak: 1. Katolikus öntudat. Előadó: Fejér Imre számvizsgáló, egyh. gondnok. 2. Mi a teendő? Előadó: Szemlér Ferenc tanár Sz.-Udvarhely. 3. Népszövetségről. Előadó: Puskás Gergely pléb. Dicsősézmárton.

— **Egy kis — igazság.** Azt is irhattam volna, hogy mese, de hát nagyon is igaz, amiből nagyon sok tanulságot vonhatunk le, ha mi, t. i. a katolikusok — erre egy kicsit lusták nem volnánk. Hol volt, hol nem volt — csak egy bizonyos, hogy volt — volt egyszer egy vámos, a neve nem volt Maté, de abból a nemzetségből való volt. Egyszer, hogy s hogyan — egy kis gyermek cseppent abba a faluba egy nyalab „Uj Lap”-pal. Afele falusi rikancs volt, — szegényke a kemény telben rekedt kiabálta magát, míg 50 drb. Uj Lapot eladott. Hanem hát itt is minden mellékes, csak az a fő: hogy az Uj Lap keresztény, még pedig erős katolikus lap. „Uj Lapot vegyenek — Uj Lapot”!! Vett a vámos is egy példányt; tudta is ő, hogy az nem az ő lapja! Hiszen most mindent a „vámosok” hoznak forgalomba, ami „uj”. Olvasgatta is buzgón; egyszer csak a „napi parancs”-hoz ért: „Vigyázzunk, hogy a zsidó szellem reánk ne ragadjon”! Hüh! De fene lap ez! Mindenikben benne van-e az a napi parancs, vagy csak neki nyomták oda? Masnap is vett egy példányt s ahogy felnyitotta

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza
ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értékeltelen utánzatokat is kínálunk, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váládékot, ejeli izzádsát

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárakban. — Ára tizenkint 4.— korona.

— szemre egyenesen a napi parancson akad meg. Bizony, ez nem tréfa dolog. Kapta a vámos a lapot s elvette — hogy hova, nem tudom, de bizonyos, hogy nem jó helyre. S megfogadta, hogy abból a portékából soha életében nem vesz. Ez az érem egyik oldala. Fordítsuk csak meg, mert túl van a ráf nézve érdekes valami. Van egy néhány katolikus lapunk s van egy halom szennylapunk. Hányszor olvassuk ezekről az utolsókról napi parancsot a tisztesség ellen, — hányszor támadást az egyház ellen!? S vajjon hány olyan katolikus van, ki megfogadja, hogy azokat a lapokat többé kezébe sem veszi?! Bizony, mi többet nevetünk a vámosokon, mint amennyit tanulunk tőlük. Mi természetesen nevetünk ezen s aztán — aztán semmi. Tovább megyünk, beülünk egy kávéházba vagy mi a csudába, elővesszük a vicclapokat, végignevetünk annak malacságain; ha kifigurázzák az egyházat, vagy csúfolják — hát mért ne lehetne ezen is nevetni?! Hiszen utóvégre ez is vicc! Egy kis falucskában a vámos megvett minden Új Lap példányt, csak azért, hogy a katolikusok ne kaphassanak egyet se. Ezt is megmosolyogjuk, hiszen olyan nevetésgés düh is ez: de azután veszünk egy „Friss Ujságot“, élvezzük annak büztét, tanulunk annak kocsma moráljából. Hej, katolikusok, katolikusok — mégsem jól van ez így! Ezelőtt mintegy 33 évvel egy vámos kiadó megbízott egy vámos költőt valami regény megírásával. A feltételek ezek voltak: „A regény főeleme legyen a szerelem, még pedig a bűnös szerelem; a népek nem kell magasztos eszméikért küzdő, tehát brutalitások nélküli regény“. (M. Sz. 1905. jan. 1.) Ime, ez a mai irodalom jórészének irányító eszméje. S kik viszik előre ezt az irodalmat? Bizony úgy vagyunk vele, mint a trójak a falóval. Hiszen csak nem gondoljuk azt, hogy a vámos kiadó ezt a regényt — és száz más hitsorsosainak gyártatta! De hát most nem is a regényről van szó, hanem a lapokról! Higgyük el, hogy ezeket sem vetési más szellem. Tanuljunk valamit a vámosról szóló meséből, legalább annyit fogadjunk el, hogy mi eddig egy kiesit restek — jó magyar szólás szerint lusták voltunk mindenütt, hol tanulunk kellett volna; s talán azt is megfogadhatnánk, hogy „Friss Ujságot“ s ennek fajrokonait kezünkbe sem vesszük.

— **Oltáregyesületi közgyűlés.** A segésvári oltáregylet f. év febr. 2-án tartotta újjászervező közgyűlését. A közgyűlés lelkes és tanulmányos volt.

— **A kath. népszövetség.** Kolozsvárt még a múlt évben megalakult a népszövetség 88 taggal. Első évi működése szerény, de biztató. Nyolc esetben kerestek és nyertek a tagok ingyenes jogi és adóügyi tanácsot, a mi az illetőknél 10—10 K. megtakarítást jelent. Egy koronáért 10 K. ez igazán nem rossz vásár! Jelenleg van a népszövetségnek 128 tagja; az első gyűlés jan. 5-én volt. Febr. 9-én lesz a második. A népszövetség igazgatója részt vett a Bpsten tartott diszgyűlésen is. A népszövetség tagjai buzgón működnek a terjesztés munkájában, úgy, hogy a legközelebbi gyűlésen mintegy 300 tag egyezzen a népszövetségbe beállni. Ilyen eredményt máshol is könnyen el lehet érni egy kis ügybuzgósággal. A kolozsvári ügyvédek közül többen megígérték, hogy ingyenes jogi tanácsal mindig szolgálni fognak a népszövetségi tagoknak. A népszövetségi tagok egymást is támogatják anyagilag és erkölcsileg. A népszövetségi tagok kötelezik magukat, hogy elsősorban a népszövetség tagjaitól szerzik be a szükséges dolgokat.

— **Egy kérés.** Rendelünk mindenfelől s megvagyunk valamivel elégedve. — hívjuk fel az illető kereskedő, — iparos — vendéglős, vagy gyáros figyelmét a „K.“-re, hogy hirdettesse magát ebben az egyházmegyei lapban. Ezzel is előmozdítjuk a lap érdekét.

— **Értelem zavaró sajtóhibák.** A keperői szülő eikkben felülről a 9-dik sor így olvasandó: hogy a moldovai veszélyesen fekvő sikon... A második hasábon alulról 7-dik sor így: idegen földön rezideáló püspöknek... harmadik hasáb 7-dik sora így: míg a dézma...

— **Tudtam.** Borzasztó falánk ez a nyomda. Csak úgy eszi a kéziratokat, — szegény papirkosár itt a hátam mögött oly kaján irigységgel bámul arra a nyomdász fiúra, a ki itt áll és várja, lesi a kéziratot. Nem kellemes állapot, ilyenkor szokott tükönn ülni a szerkesztő: Tehát még kézirat kell? — szeretem a fiukat, de most frieskat tudnék adni ennek a nyomdásznak, ki oly gúnyos mosolygással mondja ki azt a nem boldogító „igent“. — Tegnap kaptam egy dolgozatot, ma kivágottnak ujságdarabokat. Köszönöm szépen — ollozni én is tudok — más írás kell nekem. Hogy mit hoz a jövő — ki tudja? Olyan szépeket álmodok most a lap jövőjéről, kerek minden épkezláb tollforgató embert, ne ébreszzenek fel ebből az álmomból. Úljenek az íróasztalhoz és írjanak sokat — sokat mindenről s tegyék póstára, hadd temessenek el aztán a dolgozatok, hogy még mélyebb és tündéribb legyen az álmom! Azt mondják, nem lehet? No hát meg kell mutatni, hogy lehet.

— **Köhögés nem betegség.** Gyakran hallani ezen megjegyzést. De mily káros tévedés. Igaz, vannak emberek, akik köhögnek s mégis megöregednek. De mily gyakran támadnak a köhögés elhanyagolása folytán súlyos betegségek, nevezetesen tüdőbetegség, holott kellő időben annak keletkezése és terjesztése meggátolható. A köhögés tehát sohasem hanyagolandó el, hanem vegyünk azonnal az ismert „Sirolin-Roche“ hatásos szert, mely nemcsak a köhögést szünteti, de az étvágyat is előmozdítja és a testerőt fokozza. Kapható a gyógyszerárakban.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* Nagyon fontos dolog az, hogy mit olvasunk? Az emberek rendszeren úgy gondolkoznak, éreznek, a milyen ujságot, vagy könyvet olvasnak. Egy úrnő könyvet kap barátjától. „Nagyszerű könyv édesem, odaadhatod leányodnak is!“ — Az úrnő kezdi olvasni s fejét esővíjja. — „Ezt a leányomnak! — hisz ezzel megölném a lelkét!“ — Igaza volt. Egy családban a gyermekek mindent olvashatnak, Nitschét, Schopenhauert, regényt, Jókait válogatás nélkül, Zolát, az ördögi író. Mi lesz ebből? Megmondom. A ficska vagy a leánya arcáról szemlátomást eltűnnek az üdeség és fiatalág kedves rózsái, — kedvetlen lesz, magába rejtőzik, kezd rosszul tanulni — buki — — s szerencséjük, ha idő előtt elpusztulnak.

Gyermekek számára való jó lapok: *Kis pájtás. Órangyal.* Mind a kettő képes.

Nagyobb gyermekeknek ajánlatos: *Zsúzlók. Nagyasszonyunk.* Képes mind a kettő. *Szt. Alajos* lapja.

Családnak: Ott a szt. István társulat tagiletménye — a családi regénytárból már 50 kötet jelent meg. *Hitterjesztés Lapjai. Szt. Ferenc Hírnöke.*

Papoknak: *Egyházi Közlöny. Religió.* Most csak rövidesen ismertetjük, de majd ráté-

rünk ezekre egyenkint. Most csak azt akartuk jelezni, hogy van in nekünk bőséges irodalmunk, csak pártolni kell. Erre nézve szívesen szolgálunk felvilágosítással.

Az illetékegyenértéki adó és ezek bevallása.

Az illetékegyenértéki adó tekintetében az 1887. évi 45. t.-c. 8. §. értelmében tíz év lejárván, 1908-ban új bevallásnak van helye, — mely alkalommal kiigazíthatók a netán hibás és sérelmes kiszámások, — és igénybe vehetők a törvény által nyújtott kedvezmények, ha helyesebben történik a bevallás készítése, és kihasználjuk a törvény által nyújtott adómentességet.

Igen bölcsen rendelte azért kegyelmes főpásztorunk, hogy a bevallások fogalmazványát a püspöki hatóságához sürgősen beküldje mindenki, — ott ezt szakértők felülvizsgálják, — és azután azt letisztázza. Irják bele az adóhivataloktól küldött bevallási ívekbe.

Ezt megelőzőleg azonban szükséges általános vonásokban tudnunk a) mi tartozik ezen illetékegyenértéki adó alá? és b) mik mentesek ezen illetékegyenértéki adó alól úgy az ingatlanokat illetőleg, mint az egyházi ingóságokra vonatkozólag?

Csak ezek tudása és figyelembevétele mellett lehet helyesen kiállítani a bevallásokat és elkerülni a sérelmes adókitétést, míg a téves, vagy helytelen bevallás alapján kivetett illeték ellen a főbebezés is kevesebb sikerrel kecsegtet. Hiszen rendszerint a saját bevallásunkkal ütük el kerésünkét.

Lássuk hát egyenkint!

Illetékegyenértéki adó vettetik ki a következőkre, ugymint:

a) minden egyházi javadalomra és alapítványra, melyek adományozása Üfelisége vagy a miniszterium kinevezésétől vagy jóváhagyásától függ, mit pl. püspökség, kanonia, reális beneficium.

Az ingatlan $\frac{2}{10}$ százalékot fizet, ingóság $\frac{2}{10}$ százalékot.

b) Illetékegyenérték alá tartozik a hitközségek összes ingatlana és ingóságai s minden más egyházi javadalom vagy alapítvány, minők pl. a misealapítványok, templomalapok, vegyes természetű kegyes alapok, stb. Az ingatlan itt is $\frac{2}{10}$ százalékkal, az ingóságok $\frac{2}{10}$ százalékkal lesznek megadóztatva.

c) Egyenértéki adó alá tartoznak a részvényes vállalatok és közkereseti társaságok ingatlanai, pl. takarékpénztárak, szabályozási vállalatok, temetkezési egyletek, ifjúsági körök, kath. testületek, egyházmegyei pénztárak, melyek ingatlanai értéke után $\frac{2}{10}$ százalék fizetésére kötelezettek.

Ezek szerint bevallási tárgyat képezik azon ingatlanok és ingóságok, melyek a templom, iskola, plebánia, püspökség, káptalan, reális beneficium plebánia, iskola tulajdonát képezik. Ha ezek jövedelmét pl. a püspök, kanonok, plebánia, beneficatus, tanító vagy kántor élvezi: akkor az illetékegyenértéket is ő fizeti, (nem a telekkönyvi tulajdonos), de aminek jövedelmét állandóan az egyház, iskola, alapítvány kapja, mint telekkönyvi tulajdonos, ott az illetékegyenértéket is az fizeti. Ezért a bevallási ívben a haszonélvező állása vagy neve tetelek szerint elkülönítendő és megnevezendő, illetőleg distingválendő. Csináljunk annyit éltelszámot, ahány élvezeti a jövedelmét és fizeti az illetéket.

Sokkal fontosabb azonban itt az a más-

dik kérdés, hogy t. i. az illetékegyenérték alól, mely ingatlanok és ingóságok vannak felmentve? — s így a tévesen, vagy malitiose kivett illetéket mikor lehet és kell a siker reményében megfölebezni?! — vagy a helyes bevallással megakadályozni?!

A pénzügyigazgatóság (fájdalom) nem teszi erre figyelmessé a bevallót, sőt a mentességet s elhallgatja, ha kérve nem lett explicit, sőt a kincstár érdekében párszor illetéktelenül is kiveti az adót, máskor meg sokat vet ki (az 1881. évi XXVI. t. c. 20—22. §. ellenére), de éppen ezért a bevallónak kell érbernek lenni és az illetékmentességre kell pontosan kinthivatkozni.

A törvény t. i. kivételesen illetékmentességet állapít meg a következőkre:

1. Illetékmentesek a földadó tárgyát nem képező egyházi telkek, minők a templomok, kápolnák, temetők, jótékony célú intézetek, arvházak, tudományos-és közhasznú alapítványok, köz- és tanítási célokra szolgáló tantermek telkei s ezek területi udvaraikkal együtt, fa- és szőlőiskolái (1874. évi VII. t. c. 11. §.). Ideiglenesen földadó mentesek még a gazdaságilag használatlan területek, erdősítesek, újtelepítések, újszülőterületek, ha ott a filokszéra pusztított (6 évig) stb. földadót ezekről utólag is a tényleges birtokos köteles fizetni az 1875. évi VII. t. c. 7. §. értelmében ezen ideiglenes idő lejártával.

(Folyt. köv.)

Esküdtszéki tárgyalás.

A „Közművelődés” tek. Szerkesztőségének Gyulafehérvár.

Közlöm, hogy

1908. február 3. és 4-én tárgyalta a gyulafehérvári kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság halált okozott testületes büntetéssel vádolt Dregán Tódor 20 éves borsomezői oláh legény bűnügyét, akit 12 tanú és az orvosszakotok meghallgatása után, az esküdtek — Halmágyi Antal fogmu. tanár esküdt főelnöklete mellett — bűnösnek találtak abban, hogy Borsomezőn, 1907. szeptember 11-én (oláh ünnep volt) d. u. félhat óra tájban Nyisztor György 22 éves legénypajtását, egy bottal gyors egymásutánban adott két ütessel úgy ellátott, hogy külsérsen nélkül, a koponyacsont hajszályni vastagságban megrepedt.

Sértett még önérejen mintegy 400 lépést ment, ott lefeküdt, fejfáját panasztól s még az nap éjjel meghalt, mert a megrepedt véredényekből lassan szivárgó véromlány az agyra menthetetlenül halálos nyomást gyakorolt.

Sajátságos, hogy a vádolt és a néhai jó barátságban éltek, a bűncselekménynek semmi indítóoka ki nem derült.

Vádolt ugyan azzal védekezett, hogy a kérdéses alkalommal a néhai ellene kést emelt s ez ellen jogos védelemmel élt, de ezt egyfelől teljesen megcáfolták a ténytanúk, másfelől a néhainak sem volt semmi indoka arra, hogy a vádlottat megszurkálja.

Talán nem esalódnunk, ha ezen bűncselekmény eredő pontját is a pálinkában keressük, mert a jelen esetben is, vádolt és mindenik tanú azzal kezdte mondokáját, hogy Szent János lefejezésének ünnepé lenvén, délelőtt 8—9 óra tájban bementünk özv. Izrael Mártonné koresmájába, onnan a Simon Izidor koresmájába, onnan pedig az Izidor bátyjának koresmájába.

Igy élvezte a nép az ünnepet és a pálinkát.

Csak így lehet megérteni, hogy jóbarátok egymást orozva hátúrolt fejbe üssék minden indok, sőt sóvártás nélkül, szeszszölte virtusból.

Most azután vádolt (4) negy évi feyház-büntetést (jogerős) kapván, elmekedhetik az ál-

lami korlátolt és korlátlan szeszárítás nemzetgazdasági és erkölcsi hatásairól.

De a szegény Nyisztor Györgyöt, aki élete virágában veszett el — államnak, társadalomnak, családjának, önmagának semmiféle megtorlás nem adja vissza, sem fel nem támasztja.

Gyulafehérvár, 1908. február 4.

Tisztelettel

Dr. Neuwirth József,
kir. tvszéki jegyző.

CSARNOK.

A székelyföldi kepe.

III.

Sőt a székely kepéhez hasonlóan és annak mintájára engedte meg II. András királyunk az ő 1224. évi kiváltságlevelében a szászoknak, hogy ők is mint a székelyek, szabadon választhassák papjaikat és valamint a székelyek a maguk megadóztatásával képet fizetnek a papjaiknak, azonképen adhassanak a betelepült szászok a maguk papjainak tizedet.

Hanemhát honnan is tudjuk mi II. András királyunknak ezt a szándékát olyan pontosan?

Nagyon hiteles és nagyon tiszta forrásokból. A király saját intézkedéséből és a tenyéből.

Második András királyunknak az a kiváltságlevelé, amely a Géza király által a betelepített szász nép ügyeit rendezte s a mely megadja nekik azt a kiváltságot is, hogy hitközségeket alakítva, papjaikat ők maguk válasszák és ezeknek (tehát nem a püspököknek) dézmát fizessenek, 1224. évből ered. Márpedig hiteles történeti tény, ¹⁾ hogy ezen királyi kiváltságlevelét megelőző időben 1218. évben II. András király azzal a kéréssel fordul a pápához, engedje meg, hogy a milkovi püspökséget, amely a moldovai sík földön már ismételen áldozatul esett a vad ellenségek dúlásainak s amelyet épen egyik elődje III. Béla is restaurált, de amely akkor már újabb veszedelembé jutott, áttelepíthesse Erdélybe Szebenbe és a kerzi apátság, valamint a szentkeresztről nevezett prépostság javaival egyesítve, ezután szebeni püspökségnek (Episcopatus Sibiniensis) neveztesse. Világos ebből, hogy a király a betelepült szászokat ennek a püspöknek óhajította alárendelni, mivel az esztergomi érsek, aki alá eladdig tartoztak, a roppant távolság miatt valami jól nem gondolhatta őket. De világos az is, hogy mivel a székelyek azelőtt mindig a milkoviei püspök hívei voltak, ha őt Szebenbe helyezik át, azután is azok maradtak volna. Egyszóval: Erdély egész délkeleti fele a szebeni püspök kormányja alá jutott volna, ami annál helyesebb és okosabb gondolat volt, merthízen Erdély többi része a mai Szatmár és Ugocsa-megyék, sőt egyidőben Máramaros egyrészé is az akkori erdélyi püspökhöz tartozván, ennek ezen az óriási területen amúgy is elég dolga lehetett.

Ha pedig ez volt II. András király szándéka, ami a fenti tényből kétségtelen, világos az is, hogy az így kontemplált püspökség területén lehetőleg azonos, vagy hasonló belső berendezést igyekezett létesíteni.

A szász nemzet peculium regium volt ugyan s bárha nem volt is a maga egészében nemes, mégsem lehetett azt olyan intézményekkel megterhelni, mint a jobbágyokat. De ilyen lett volna minden esetre a püspöknek fizetendő dézma. Az sem lett volna megnyugtató, hogy a régi milkoviei püspök áttelepítettvén Szebenbe,

dézmát szedjen a szászoktól, amikor régi hívei, a székelyek sohase fizettek neki dézmát. Ezért hát a király a gazdag kerzi apátság és a jól dotált szent keresztről nevezett szebeni prépostság javait egyesíteni óhajította azátalakítandó, illetőleg újonnan szervezendő székely és szász püspök részére és mivel a székelyek a szászokkal egy pásztor kormányja alá valának jutandók: a szász atyafiaknak egyházi téren a székelyekéhez teljesen hasonló, vagyis inkább teljesen azonos kiváltságokat adott. Valamint a székely választotta a papját, azonképen választhatták a szászok is; valamint a székely maga, autonóm önmegadóztatás által képet fizetett a papjának, azonképen fizetett a szász is a maga papjának tizedet. Hogy a király a tized rendszerét engedte a szászoknak kiváltságba és nem a képet, annak egyszerű és természetes magyarázata az, hogy a tized egész Európában általános volt, azt a bevándorolt szászok a maguk patriájából jól ismerték, míg a kepe kizárólagos, székely speciálitás lévén, bajosabb lett volna a szászokkal megérteni, népszerűvé tenni pedig annál kevésbé lehetett volna, mert jóval teresebb praestáció volt mint a tized s emiatt a szász atyafiak, akik mindenha szívós bensőséggel szerették a garast s meg egymás pénzmagot, azt semmiképen be nem vették volna.

Ebből pedig napnal világosabb, hogy a szászöldi papi dézma és a székelyöldi kepe ab incunabulis ugyanazon jogi természettel bír, mivelhogy egészen világos, hogy a székelyöldi kepe mintájára adta meg II. András magyar király a szászoknak a papi dézma kivetésének kiváltságát.

Tudni kell még, hogy a szász pap urak, hogy több dézmát szedhessenek, kivettek a hálojukat azokra a bevándorolt másfajta német katolikusokra is, akik időről-időre Erdélybe költöztek. De az erdélyi püspök ezeket — és az utának járó püspöki dézmát — mindig erőlyesen reklamáltak. Beke Antalnak a pápai tizedszedők XIV. századbeli regesztumáról irt pompás könyvében meg lehet olvasni, hogy a püspökök Rómában is igazságot találtak a szászok ellen.

A szerkesztő üzenete.

Z. Ó. Ön levelében határozottan megmerjült. Ne féljen, nem lesz a lapban askezis. Ezt a mai kor már nem érti; a mai kornak kath. ontodát kell s ezt szolgáljuk mi szívevel lelekkel. „Hat mi lesz a politikával?” — Kérdi. Hm. Mi a politikával csak annyiban foglalkozunk, a mennyiben kitűzött célunk néha-néha utba találja a politikát. A nagy politikáról úgy is kap eleget a napi lapokban. „Hát a tarsadalmi béke?” — Még olyan cikket sem közlök, melyben távolról is célzás, vágas vagy száras van. Lesz nekünk elég themánk. No azt hiszem most már bátran megfogja a pennát s felesap munkatársnak. Helybeli dolgokat csak röviden hozunk, az egész egyházmeget érdeklőket bővebben foglalkozunk. A többire nézve pedig fizessen elő a lapra és lassa. Üdvözlöt.

A munkatársakat arra kérem írjanak olvashatóan. Most is két dolgozat fekszik előttem, a mit még a nyomdások sem tudnak elolvasni. Csak nem akarják, hogy idő előtt megvakuljak. Neun szép, de olvasható irast kérek.

Kiváncsi. A szerkesztő fiókja jövendő eddig éhesen tárog az úrességtől. Bizony a szerkesztő ez ideig egész jeggyel utazik, ha ugyan utazhatik.

Tudomásul. Dolgozatokat, értesítéseket úgy kérem küldeni, hogy kedd estig kezmenl legyenek. Kedden este a szerkesztést lezárom s az azután érkezők a következő számba maradnak.

F. Engedje meg, hogy józú levelét itt közölhessem. „Lýó egészségét és hasolló lyókat, továbbá ime sok és fölötébb zavaró sajtóhúbak vagynak az kebében. Hát jó volna ezt a részt egyszerűen újból lenyomatni (lehetetlen) mivel nem azon fordul meg a dolog, hogy mi erdélyiek értsük, mivelhogy ni ilyen saját kukaok mián nem feltjük a jó étvágyunkat, hanem arról, hogy a kornay közgegi jól megértsek a dologt stb.” Azt a két fogalom zavaró húbát e számban csak így javíthatom ki. Üdvözlet!

Cib. Kérem sziveskedjék az utóbbi dolgozatot valakivel lemasollatni, mert azt senki sem tudja elolvasni. Kérem értesítést — s azonnal küldöm tudja.

Furesca. mikor egy plebános rajra a lap címszálágra „nem fogadom el” és vissza küldi.

Kiadóhivatali üzenet.

Kolozsvár. 1896. v. 1897-ből való lapokkal mi — az 1903-tól fungáló kiadóhivatal — nem szolgáltatunk

1) Lásd: Fridvaldszky Reges Hungariae Mariani 1775. évi kiadás 50 lap.

Rákóczi Sorsjáték.

(II. Rákóczi Ferencz lovasszobra javára.)

Főnyeremény:

40,000 korona.

Második nyeremény: 10,000 korona.

Harmadik nyeremény: 6000 korona,

összes nyeremények 90,000 K.

 Egy sorsjegy ára egy korona.

HUZÁS 1908. MÁRCZIUS HÓ 15-ÉN.

Sorsjegyek kaphatók

Papp György főtéri üzletében

GYULAFEHÉRVÁR.